

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία

Τόμ. 2 (2019)

Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Νέες Τεχνολογίες, Καινοτομία και Οικονομία», Λαμία 28, 29, 30 Σεπτεμβρίου 2018

**Χρηματοδότηση των Ινστιτούτων
Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Η περίπτωση
της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας -
Διπλωρείου Σχολής.**

Αθανάσιος Κωνσταντίνος Μπίτης

doi: [10.12681/elrie.1466](https://doi.org/10.12681/elrie.1466)

Χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Η περίπτωση της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής

Μπίτης Κ. Αθανάσιος

sakisbitis@gmail.com

MSc, Διοικητικό Στέλεχος Ι.Ι.Ε.Κ., Κε.Δι.Βι.Μ.2

Περίληψη

Το παρόν άρθρο εντάσσεται εντάσσεται ερευνητικά στο πεδίο της Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης και πιο συγκεκριμένα της Διά Βίου Μάθησης. Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλάρειος Σχολή από την ίδρυσή της το 1892, ως ιδιωτικός κοινωφελής μη κερδοσκοπικός οργανισμός που προσφέρει δωρεάν εκπαίδευση, εμφανίζει πολλές ιδιαιτερότητες, σε βαθμό που την καθιστούν μοναδική περίπτωση στον ελλαδικό χώρο. Εδώ και 126 χρόνια αποτελεί έναν σπουδαίο πυλώνα εκπαίδευσης και κατάρτισης με μεγάλη κοινωνική και οικονομική προσφορά. Με την παρούσα εργασία, «Χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Η περίπτωση της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής», εστιάζουμε την προσοχή μας στη χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) στη χώρα μας. Μεγάλη βαρύτητα δίνεται στην παρουσίαση και ανάλυση κόστους της εκπαίδευσης του Ι.Ε.Κ. της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής. Θέση του παρόντος άρθρου είναι ότι σε μια εποχή, με ιδιαίτερα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά που αλλάζουν με γρήγορους ρυθμούς, καθίσταται αναγκαία η ανεύρεση νέων πόρων χρηματοδότησης για τη Δια βίου Μάθηση. Καλές πρακτικές όπως η περίπτωση της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής μπορούν να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Λέξεις κλειδιά: Δια Βίου Μάθηση, Χρηματοδότηση Της Εκπαίδευσης, Κόστος Της Εκπαίδευσης, Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία -Διπλάρειος Σχολή.

Abstract

The following article is part of Financing Lifelong Learning. "Hellenic Handcraft Industry Association and Diplareios School" was founded in 1892 as a private non-profit institution that aims to provide free education to the extent that they make it unique in Greece. For 126 years, it has been an important education and training organization with great social and economic contribution. In this present paper, we focus our attention on Financing Vocational Training Institutes (V.E.T.) for our country. Great importance is given to the presentation and cost analysis of Hellenics Handcraft Industry Association and Diplareios School Vocational Training Institute (V.E.T.). The status of this article is that at a time, with highly changing socio-economic characteristics, it is necessary to find new sources of Financing Lifelong Learning. Good practices such as the case of the "Hellenic Handcraft Industry Association and Diplareios School" can help in this direction.

Keywords: Lifelong Learning, Training, Financing Of Education, Education Cost, Vocational Training Institutes, Hellenic Handcraft Industry Association And Diplareios School.

1. Εισαγωγή

Η εκπαιδευτική πολιτική σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, έχει την ανάγκη προσαρμογής στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί και να υλοποιηθεί. Ένα περιβάλλον που έχει σαφώς αλλάξει και σε μεγάλο βαθμό επηρεαστεί, στη χώρα μας, από τις πρόσφατες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις. Η οικονομική κρίση επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τόσο τα δημόσια οικονομικά όσο και την αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα τα δημόσια κεφάλαια για

επενδύσεις στην Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθησης να είναι περιορισμένα και έτσι να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αναζήτηση νέων πόρων. Η παρούσα μελέτη εφαρμόζει τη μέθοδο της ανάλυσης κόστους εκπαιδευτικών προγραμμάτων για να κοστολογήσει το πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενός Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης. Τα όποια συμπεράσματα της εμπειρικής αυτής έρευνας πιστεύεται ότι θα "ανοίξουν μία πόρτα" στον χώρο αυτό, που έχει ελάχιστα έως καθόλου προς το παρόν διερευνηθεί συστηματικά, και ταυτόχρονα θα αποτελέσουν τη βάση για μια πιο συστηματική και συνεχή καταγραφή και αποτίμηση των εκπαιδευτικών δαπανών στο πλαίσιο εφαρμογής μιας οικονομικά ορθολογικής εκπαιδευτικής πολιτικής, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

2. Βασικές έννοιες Οικονομικών της Εκπαίδευσης

Η οικονομική της εκπαίδευσης υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση αποτελεί τον κύριο θεσμικό μηχανισμό παραγωγής, συσσώρευσης και διάχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου (Τσαμαδιάς, Σταϊκούρας, & Πέγκας, 2010). Η έννοια της εκπαίδευσης έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης από έναν μεγάλο αριθμό επιστημών και έχει δοκιμαστεί σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα με σκοπό την αναζήτηση των χαρακτηριστικών της και των διαφορετικών πτυχών της. Ως εκπαίδευση ορίζονται οι ενέργειες, με βάση κάποιο αρχικό προγραμματισμό, της πολιτείας, της κοινωνίας, φορέων ακόμη και ατόμων, όπου επιδιώκεται, η μετάδοση κάποιων θεωρητικών, πρακτικών αλλά και τεχνικών γνώσεων (Πεσματζόγλου 1987, Σαΐτης 2005). Σύμφωνα με τον Τσαμαδιά (2014) όταν κάνουμε λόγο για «Εκπαίδευση» εννοούμε την κάθε δραστηριότητα που παράγει, μεταφέρει και διαχέει γνώση και αγωγή, που αναπτύσσει τεχνικές - επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες στα εκπαιδευόμενα άτομα. Στόχος της είναι να μεταφερθούν γνώσεις ή δεξιότητες μέσω μιας τυπικής διαδικασίας που ονομάζουμε διδασκαλία από έναν πομπό - εκπαιδευτικό, σε έναν δέκτη - εκπαιδευόμενο. (Παπαλεξανδρή & Μπουραντάς, 2003:266).

Η γενική τυπολογία για τις μορφές της εκπαίδευσης είναι η ακόλουθη (Coombs & Ahmed, 1974. Τσαμαδιάς, 2014):

Τυπική εκπαίδευση (Formal Education): χαρακτηρίζεται εκείνη η οποία παρέχεται από φορείς του δομημένου εκπαιδευτικού συστήματος δηλαδή το θεσμοθετημένο, ιεραρχικά δομημένο και χρονικά διαβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο. Χαρακτηρίζεται από μια διάρκεια σπουδών η οποία είναι καθορισμένη, απόκτηση επίσημου τίτλου σπουδών στο τέλος τους, ο οποίος αποτελεί και την κρατική νομιμοποίηση της.

Μη-τυπική εκπαίδευση (Informal Education): στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται κάθε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα εκτός του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων και τις πάσης φύσεως μορφές κατάρτισης και επιμόρφωσης.

Άτυπη εκπαίδευση (Non formal): περιλαμβάνει όλες εκείνες τις μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου όπου συγκεντρώνει και διαμορφώνει γνώσεις, ικανότητες, στάσεις και αξίες, από την καθημερινή εμπειρία του και την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος (επίδραση από την οικογένεια, τη γειτονιά, την εργασία, την ψυχαγωγία, τις κοινωνικές συναναστροφές, την αγορά εργασίας, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας κ.τ.λ.).

Η Δια Βίου Μάθηση (Life Long Learning) περιλαμβάνει όλες τις μαθησιακές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες οποιουδήποτε τύπου, βαθμίδας και περιεχομένου που λαμβάνουν χώρα σε τυπικά, μη-τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια και στις οποίες συμμετέχουν πολίτες κάθε ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, σε οποιαδήποτε φάση του βιολογικού και κοινωνικού τους κύκλου (Καραλής, 2008, σ. 131). Ο όρος είναι ευρύτερος από τον όρο Εκπαίδευση και υποδηλώνει τον απεριόριστο χαρακτήρα της μάθησης που καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και περιλαμβάνει όλες

ανεξαιρέτως τις μορφές μάθησης, τόσο εκείνες που παρέχονται από κάθε είδους εκπαιδευτικούς φορείς όσο και τις μορφές άτυπης μάθησης με σκοπό την απόκτηση ή την ανάπτυξη υπαρχουσών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην κοινωνική συνοχή, στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου (Τσαμαδιάς, 2014). Σύμφωνα δε με την Ευρωπαϊκή Ένωση Δια Βίου Μάθηση είναι: «Κάθε δραστηριότητα μάθησης η οποία λαμβάνει μέρος κατά τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό να βελτιωθούν οι γνώσεις, οι ικανότητες και οι δεξιότητες του τόσο σε επαγγελματικό επίπεδο όσο και σε προσωπικό αλλά και κοινωνικό.» (European Commission, 2001).

Η Δια Βίου Μάθηση είναι ανοιχτή σε όλους τους ενήλικες πολίτες, άνεργοι ή εργαζόμενοι, φοιτητές ή όχι και επιχειρείται μέσα από αυτήν η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Κύριος στόχος της Δια Βίου Μάθησης (European Commission, n.d.) είναι η:

- Σύνδεση των αναγκών της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων,
- Διασφάλιση της πρόσβασης, στην εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, των ατόμων και κοινωνικά ευπαθών ομάδων,
- Αναγνώριση προσόντων και η πιστοποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε εθνικό επίπεδο.

Για τις δομές και οι φορείς της Δια Βίου Μάθησης ισχύουν τα παρακάτω (ν. 3879/2010 και ν. 4093/2012):

Φορείς διοίκησης της Δια Βίου Μάθησης είναι:

1. Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης,
2. Υπηρεσιακές μονάδες των Περιφερειών και των Δήμων, που είναι αρμόδιες σε θέματα Διά Βίου Μάθησης,
3. Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.,
4. Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.).

Δημόσιες δομές Δια Βίου Μάθησης και μη τυπικής εκπαίδευσης που λειτουργούν στη χώρα μας:

1. Τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.),
2. Τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (Κε.Δι.Βι.Μ.),
3. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.),
4. Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Άλλες δομές Δια Βίου Μάθησης είναι:

1. Τα ιδρύματα της Ανώτατης εκπαίδευσης,
2. Φορείς που οργανώνουν και υλοποιούν προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης τα οποία χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους,

3. Οι τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών. Όπως το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Κ.ΑΝ.Ε.Π.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.).

Φορείς της Δια Βίου Μάθησης που λειτουργούν στη χώρα μας είναι:

1. Τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ.),
2. Τα Κολλέγια,
3. Τα Ιδιωτικά Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (Κε.Δι.Βι.Μ.).

Πέρα από τα προαναφερόμενα ένα ευρύ φάσμα φορέων υλοποιεί επίσης προγράμματα και δράσεις Δια Βίου Μάθησης, ενδεικτικά αναφέρουμε:

1. Την Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς με εκπαιδευτικές δράσεις εθνικής εμβέλειας,
2. Το Ίδρυμα Νεολαίας & Δια Βίου Μάθησης (Ι.Νε.Δι.Βι.Μ.), που υλοποιεί τα προγράμματα της (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.),
3. Δήμους που αναλαμβάνουν την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Δια Βίου Μάθησης.

3. Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση - Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

Η Μεταδευτεροβάθμια (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευση, αποτελεί μια βαθμίδα της τυπικής εκπαίδευσης, που οριοθετείται μεταξύ Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αποτελεί μια ιδιαίτερη, εμβόλιμη περίπτωση βαθμίδας, ιδιαίτερα ασταθής ως προς την οριοθέτηση, το περιεχόμενο και τη σημασία της, με σημαντική αυξομείωση του σπουδαστικού της πληθυσμού και στην οποία καταγράφεται αυξημένο επιχειρηματικό ενδιαφέρον, αφού ο ιδιωτικός τομέας παρουσιάζει στη συγκεκριμένη βαθμίδα μια από τις υψηλότερες (στο εκπαιδευτικό σύστημα) ποσοστιαία αναλογία. Στις μονάδες της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπάγονται τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) τα Μεταλυκειακά Κέντρα και τα Κολλέγια.

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης έχουν σκοπό την παροχή υπηρεσιών αρχικής ή και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης μπορεί να είναι δημόσια αλλά και ιδιωτικά. Το σύστημα πιστοποίησης της κατάρτισης που προσφέρουν τα Ι.Ε.Κ. εφαρμόζεται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π) καθώς και ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τους. Δικαίωμα εγγραφής έχουν οι κάτοχοι Απολυτηρίου Λυκείου. Οι καταρτιζόμενοι, παρακολουθούν υποχρεωτικά θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα, ανάλογα με τον τομέα και την ειδικότητα. Κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δύο αυτοτελή εξάμηνα κατάρτισης, το χειμερινό και το εαρινό, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει 15 πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης από 20 ώρες συνολικά 300 ώρες/εξάμηνο. Το χειμερινό εξάμηνο κατάρτισης αρχίζει τον Οκτώβριο και τελειώνει το Φεβρουάριο, ενώ το εαρινό αρχίζει το Φεβρουάριο και τελειώνει τον Ιούνιο. Η κατάρτιση διαρκεί 4 εξάμηνα. Υπάρχει και το πέμπτο εξάμηνο, Πρακτικής Άσκησης ή Μαθητείας σε χώρους εργασίας, διάρκειας 960 ωρών, είναι υποχρεωτική για τους σπουδαστές των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης).

4. Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης

Η «Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης» (education financing) αποτελεί κεντρικό ζήτημα τόσο στο πεδίο της οικονομικής της εκπαίδευσης όσο και στο πεδίο της εφαρμοσμένης πολιτικής.

Όταν κάνουμε λόγο για «Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης» εννοούμε τις διαδικασίες που έχουν σχέση με τον εφοδιασμό των εκπαιδευτικών οργανισμών με χρηματικά μέσα, καθώς και τη διαδικασία παροχής αυτών προκειμένου να καλυφθούν οι λειτουργικές δαπάνες της εκπαίδευσης (Κ.Α.Ν.Ε.Π./Γ.Σ.Ε.Ε., 2011. Τότσης, 1984).

Το μεγαλύτερο μέρος των χρηματικών μέσων που επενδύονται στην εκπαίδευση προέρχεται από την δημόσια χρηματοδότηση, αλλά είναι γεγονός ότι και ο ρόλος των ιδιωτικών πηγών χρηματοδότησης έχει γίνει πλέον σημαντικός (Φυσάκη, 2016).

Από την ανάλυση της Δημόσιας και Ιδιωτικής χρηματοδότησης της εκπαίδευσης (Κ.Α.Ν.Ε.Π./Γ.Σ.Ε.Ε., 2011) προέκυψε ότι:

- Η Δημόσια χρηματοδότηση για την εκπαίδευση διακρίνεται σε άμεση δηλαδή από κονδύλια που χορηγούνται κυρίως από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και το πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων και διανέμονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης ανάλογα με τις ανάγκες που ανακύπτουν, αλλά και έμμεση από κονδύλια που χορηγούνται από τα Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Ταμεία στηρίζοντας την χρηματοδότηση και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού συστήματος,
- Η Ιδιωτική χρηματοδότηση για την εκπαίδευση προέρχεται κυρίως από τα νοικοκυριά και προσανατολίζεται συνήθως στην απόκτηση εκπαιδευτικών υπηρεσιών που είτε δεν τις παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα είτε τις παρέχει αλλά δεν πείθει για την ποιότητα τους.

5. Χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης

Στην παρακάτω ενότητα παρουσιάζεται η χρηματοδότηση τόσο των Δημόσιων όσο και των Ιδιωτικών, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, (European Commission, n.d.).

Χρηματοδότηση από το δημόσιο

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας μέσω της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. Η χρηματοδότηση αυτή περιλαμβάνει την κάλυψη του κόστους του ανθρώπινου δυναμικού καθώς επίσης και των λειτουργικών δαπανών των Ι.Ε.Κ.. Κατά τη χρηματοδότηση λαμβάνονται υπόψη κάποια χαρακτηριστικά τους όπως για παράδειγμα ο αριθμός των καταρτιζόμενων/εκπαιδευτών. Το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης είναι αρμόδιο για την πληρωμή εξόδων/αμοιβών.

Χρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης χρηματοδοτούνται και από τα βασικά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.) 2014-2020:

1. Με την **Επενδυτική Πρόταση 10.3 για τη Δια Βίου Μάθηση** υλοποιείται και η διαμόρφωση οδηγών σπουδών και προγραμμάτων μαθητείας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης,
2. Με την **Επενδυτική Προτεραιότητα 10.4 για τη Μαθητεία** υλοποιείται και η Μαθητεία στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Χρηματοδότηση από τους ίδιους τους καταρτιζόμενους

Από το έτος 2013-2014 στα Δ.Ι.Ε.Κ. η φοίτηση παρέχεται δωρεάν σε όλους όσους ενδιαφέρονται να καταρτιστούν στις προσφερόμενες τομείς και ειδικότητες. Το κόστος για την εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να το αναλαμβάνουν και οι ίδιοι οι καταρτιζόμενοι, με μορφή διδασκτρών, στα Ι.Ι.Ε.Κ. που παρέχουν και αυτά υπηρεσίες αρχικής ή και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης όπως ακριβώς και τα Δημόσια. Τα δίδακτρα στα Ι.Ι.Ε.Κ. ποικίλουν, ανάλογα με το ινστιτούτο, τον τομέα και την ειδικότητα.

Χρηματοδότηση από άλλες πηγές και πόρους

Τα Ι.Ι.Ε.Κ. μπορούν να διαχειρίζονται διαφορετικές πηγές και πόρους χρηματοδότησης όπως από κληροδοτήματα ή χορηγίες (η περίπτωση της Ε. Β. Ε. – Διπλαρείου Σχολής). Η εποπτεία, παρακολούθηση και λογοδοσία διενεργείται από τις αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης.

6. Το Κόστος της Εκπαίδευσης & δια βίου μάθησης

Η οικονομική της εκπαίδευσης εξειδικεύει και προσαρμόζει τις έννοιες του κόστους στο πεδίο της εκπαίδευσης & δια βίου μάθησης. Γενικά, ως Κόστος (Cost) νοούνται οι δαπάνες που γίνονται από την αρχή μέχρι το τέλος μιας παραγωγικής περιόδου για την παραγωγή ορισμένης ποσότητας προϊόντος (Τσαμαδιάς, 2014).

Το κόστος της εκπαίδευσης (cost of education), περιλαμβάνει το κόστος όλων των πόρων (ανθρώπινων, υλικών και χρηματικών) που χρησιμοποιούνται κατά την διαδικασία παροχής των εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Το κόστος της εκπαίδευσης αποτελεί στοιχείο αποφασιστικής σημασίας τόσο για αυτούς που σχεδιάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα (educational planners), όσο και για αυτούς που λαμβάνουν τις πολιτικές αποφάσεις για θέματα εκπαίδευσης (policy makers) γιατί το κόστος επηρεάζει την αποδοτικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την οποία και οι δυο ενδιαφέρονται (Ψαχαρόπουλος, 1985, Τσαμαδιάς, 2014).

Στο πλαίσιο της νεοκλασικής οικονομικής θεωρίας (Marshall, Schultz, Mincer) όπως το κόστος κάθε παραγωγικής διαδικασίας το οποίο και έχει πολλές διαστάσεις το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με το κόστος της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης. Έτσι, το Κόστος μπορεί να εκτιμηθεί εκ των προτέρων (ex-ante), πριν την έναρξη της παραγωγικής διαδικασίας οπότε χαρακτηρίζεται προϋπολογιστικό ή να υπολογισθεί εκ των υστέρων (ex-post) με την ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας οπότε χαρακτηρίζεται απολογιστικό. Επίσης Χρηματικό Κόστος (money cost) είναι το κόστος σε χρηματικούς όρους των εισροών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ενός εκπαιδευτικού αγαθού ενώ το Μη Χρηματικό Κόστος (Non Cash Cost), είναι το κόστος των ιδίων συντελεστών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία (Τσαμαδιάς, 2014).

Με κριτήριο το οικονομικό υποκείμενο αναφοράς το κόστος διακρίνεται σε (Τσαμαδιάς, 2014):

- **Ιδιωτικό Κόστος (Private Cost)**, είναι ότι δαπανά το άτομο (άμεσα ή έμμεσα) για την εκπαίδευσή του στο σύστημα της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης.
- **Κοινωνικό Κόστος (Social Cost)**, είναι ότι δαπανά η κοινωνία (άμεσα ή έμμεσα) στο σύστημα της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης.
- Το παραπάνω κόστος στην Εκπαίδευση, ιδιωτικό και κοινωνικό, συγκροτείται από δύο συνιστώσες, το άμεσο και το έμμεσο (Τσαμαδιάς, 2014).
- **Άμεσο Ιδιωτικό Κόστος (Direct Private Cost)** είναι οι δαπάνες του ατόμου για εκπαίδευση στο σύστημα της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης,

- Έμμεσο Ιδιωτικό Κόστος (Indirect Private Cost) ενός ατόμου στο σύστημα της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης, είναι τα διαφυγόντα έσοδα από την πώληση/μίσθωση των συντελεστών οι οποίοι αποτελούν ιδιοκτησία του.
- Άμεσο Κοινωνικό Κόστος (Direct Social Cost) είναι οι δαπάνες της κοινωνίας για την αγορά/μίσθωση των εισροών στο σύστημα της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης.
- Έμμεσο Κοινωνικό Κόστος (Indirect Private Cost) είναι το κόστος ευκαιρίας της κοινωνίας για τους όλους τους πόρους που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης και δεν αποτελούν στοιχεία του άμεσου κόστους.

Το εναλλακτικό κόστος/κόστος ευκαιρίας (opportunity cost) περιλαμβάνει όλους τους πραγματικούς πόρους της οικονομίας που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, η οποία λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης, και οι οποίοι δεν μετρώνται άμεσα σε χρηματικούς όρους. Η έννοια του κόστους ευκαιρίας είναι ευρύτερη από την έννοια του χρηματικού/λογιστικού κόστους (Τσαμαδιάς, 2000).

Επίσης παρουσιάζεται και ένα άλλο είδος κόστους της εκπαίδευσης, το ιδρυματικό-θεσμικό κόστος (institutional cost), το οποίο αναφέρεται στις διαχειριστικές δαπάνες των εκπαιδευτικών οργανισμών και ιδρυμάτων (Thomas, 1990, Ματθαίου κ.α., 1999, Ψαχαρόπουλος, 1999, Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006, The World Bank, 2007).

Οι δαπάνες των εκπαιδευτικών οργανισμών διακρίνονται κυρίως στις άμεσες και στις έμμεσες ή σε λειτουργικές δαπάνες και σε δαπάνες κεφαλαιουχικές ή επενδυτικές. Οι άμεσες δαπάνες (λειτουργικές) είναι αυτές που αφορούν τις δαπάνες που απαιτούνται προκειμένου να προσφερθούν εξ ολοκλήρου οι υπηρεσίες που προσφέρει ο εκπαιδευτικός οργανισμός. Οι δαπάνες αυτές μπορούν να αφορούν τα λειτουργικά έξοδα του οργανισμού, τις δαπάνες για το μη εκπαιδευτικό του προσωπικό (διοίκηση, γραμματεία και το βοηθητικό προσωπικό), τις δαπάνες για τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών, τις δαπάνες για υλικά, ενέργεια, θέρμανση, νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, πετρέλαιο, υλικά καθαρισμού, δαπάνες για συντηρήσεις και επισκευές, για προμήθεια επίπλων και γραφικής ύλης, ταχυδρομικά και τηλεφωνικά έξοδα, δαπάνες για μεταφορικά και μετακινήσεις και δαπάνες για βιβλία και συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό. Οι έμμεσες δαπάνες αφορούν τις δαπάνες για κεφαλαιουχικά αγαθά και εξοπλισμό, τα αποτελέσματα των οποίων αναμένεται να ισχύουν για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από ένα έτος και δε θεωρούνται αναλώσιμα. Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες ανήκουν στα έμμεσα έξοδα και αφορούν δαπάνες για την αγορά αγαθών τα οποία έχουν διάρκεια ζωής μεγαλύτερη του ενός έτος. Το κόστος αυτών μπορεί να υπολογιστεί μετά από τον προσδιορισμό του χρόνου κατά τον οποίο το κεφαλαιουχικό αγαθό θα χρησιμοποιείται και αφού υπολογιστεί ο δείκτης μείωσης της τιμής του βρίσκουμε το ποσό της ετήσιας απόσβεσης της σχετικής του αξίας (Thomas, 1990, Brann, 1993, Betts, 1999, Ματθαίου κ.α., 1999).

Κυρίως η μέθοδος που ακολουθείται για τη μέτρηση του κόστους των κεφαλαιουχικών αγαθών είναι ο υπολογισμός της ετήσιας αξίας τους. Επειδή όμως τα κεφαλαιουχικά αυτά αγαθά έχουν διάρκεια ζωής μεγαλύτερη από ένα έτος, η ετήσια αξία υπολογίζεται με το συνυπολογισμό των ετήσιων αποσβέσεων και των τόκων. Η κοστολόγηση των κεφαλαιουχικών αγαθών θα μπορούσε να γίνει μέσα από τη μέθοδο υπολογισμού του κόστους εναλλακτικών χρήσεων, όπου αυτό εκτιμάται μέσα από τον υπολογισμό των χρημάτων που θα λάμβανε ο ιδιοκτήτης του εάν το υπενοικίαζε. Σε σχετικές μελέτες κόστους, ο υπολογισμός του κόστους των κεφαλαιουχικών αγαθών έγινε μέσα από την εκτίμηση του κόστους εναλλακτικών χρήσεων με βάση τις τιμές που επικρατούν στην αγορά, αφού εκτιμήθηκε ότι είναι η πιο κατάλληλη για τις υπάρχουσες συνθήκες για την χώρα μας (Ματθαίου κ.α., 1999).

Στην περίπτωση των κτηρίων για να προσδιοριστεί η αξία των συγκεκριμένων στοιχείων του κόστους χρησιμοποιούνται οι τιμές της αγοράς με βάση τις τιμές ενοικίου (Ματθαίου κ.α., 1999, Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Για την περίπτωση μας, για το κτήριο, θα

χρησιμοποιηθεί το τεκμαρτό εισόδημα όπως προκύπτει (ν.4172/2013) από μίσθωση ακινήτου λόγω ιδιοχρησιμοποίησης και υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου με τον τύπο: (Τετραγωνικά μέτρα) * (τιμή ζώνης) * (διορθωτικός συντελεστής) * (συντελεστής παλαιότητας) * 3%

7. Άλλες κατηγορίες κόστους

Το κόστος των εκροών ενός εκπαιδευτικού οργανισμού διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες κόστους (Τσαμαδιάς, 2014):

- Το **σταθερό κόστος** (FC = Fixed Cost) είναι αυτό που παραμένει σταθερό και αμετάβλητό άσχετα με τον αριθμό των μονάδων της εκπαιδευτικής παραγωγής (εκροών). Περιλαμβάνει τόσο το κεφαλαιουχικό κόστος των εγκαταστάσεων (κόστος ευκαιρίας και συντήρησης), όσο και στις δαπάνες που προκύπτουν από τις πάγιες δαπάνες για τις εγκαταστάσεις, όπως οι δαπάνες για την πληρωμή των παγίων εξόδων (πάγια ρεύματος, ύδρευσης κτλ) και όλα αυτά ακόμη και με μηδενικό ύψος παραγωγής.
- Το **μεταβλητό κόστος** (VC = Variable Cost) ορίζεται το σύνολο της δαπάνης / αμοιβής για τους μεταβλητούς συντελεστές που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία εκπαίδευσης - δια βίου μάθησης,
- Το **συνολικό κόστος** (TC = Total Cost) ορίζεται γενικά το σύνολο των δαπανών που γίνονται για τις χρησιμοποιούμενες εισροές με δεδομένες τις τιμές τους, από την αρχή μέχρι το τέλος μιας χρονικής περιόδου, για την παραγωγή ορισμένης ποσότητας του αγαθού (εκπαίδευσης - δια βίου μάθησης),
- Το **μέσο κόστος** (AC = Average Cost), είναι ίσο με το άθροισμα του ηλίκου του σταθερού κόστους προς τον αριθμό των σπουδαστών S και του μεταβλητού κόστους. Εκφράζεται από τον τύπο $AC = F/S + V$,
- Το **οριακό κόστος** (MC = Marginal Cost), ορίζεται η μεταβολή του συνολικού κόστους όταν το «προϊόν» αυξάνεται κατά μία μονάδα, δηλαδή το κόστος που αναμένεται να δημιουργήσει ένας επί πλέον μαθητής ή φοιτητής.

8. Στάδια και πηγές των δεδομένων κόστους

Τα στάδια που πρέπει να ακολουθούνται κατά την εκτίμηση του κόστους είναι: α) Ο καθορισμός του άμεσου ή έμμεσου κόστους και η ανάλυση των δαπανών, β) ο καθορισμός του συνολικού και του επιμέρους κόστους της κάθε παρέμβασης, γ) η ανάλυση του κόστους σε επιμέρους τομείς και στο κατάλληλο πλαίσιο σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί. Το πρώτο είδος του κόστους που αναλύεται είναι το κόστος που αναφέρεται στις δαπάνες για το προσωπικό. Το επόμενο είδος κόστους που υπολογίζεται είναι το κόστος της λειτουργίας των εγκαταστάσεων, του εξοπλισμού, των υλικών και τέλος το κεφαλαιουχικό κόστος (Levin, 1995).

Πρωτογενείς πηγές δεδομένων για τον υπολογισμό του κόστους μπορούν να αποτελέσουν οι γραπτές εκθέσεις, οι παρατηρήσεις, και οι συνεντεύξεις. Εκτός από τη χρήση των τριών παραπάνω ερευνητικών μεθόδων μπορούμε να κάνουμε χρήση του συνδυασμού περισσότερων από δύο, να συνδυάσουμε δηλαδή διαφορετικές ερευνητικές μεθόδους, προκειμένου να προσδώσουμε μεγαλύτερη αξιοπιστία στα αποτελέσματα των μετρήσεών μας (Λουκόπουλος, 2013).

Τέλος, τα στοιχεία του κόστους της εκπαίδευσης μπορούν να αναφέρονται:

- Σε απολογισμούς εξόδων, δηλαδή των ποσών που δαπανήθηκαν κατά τη διάρκεια ενός οικονομικού έτους,
- Σε απλούς προϋπολογισμούς, δηλαδή τα ποσά που εμφανίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό,
- Σε μεγέθη εθνικών λογαριασμών, δηλαδή τα στοιχεία που προκύπτουν από εθνικούς λογαριασμούς (Σαΐτη, 2000).

9. Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλάρειος Σχολή

Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλάρειος Σχολή (Ε.Β.Ε.-Δ.Σ.) είναι ένας ιδιωτικός κοινωφελής οργανισμός, μη κερδοσκοπικός με σκοπό την δωρεάν παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης (Αρχείο Ε.Β.Ε.-Δ.Σ.). Ένας ιστορικός εκπαιδευτικός οργανισμός που εμφανίζει πολλές ιδιαιτερότητες, σε βαθμό που τον καθιστούν μοναδική περίπτωση στον Ελλαδικό χώρο. Προσφέρει δωρεάν εκπαιδευτικές υπηρεσίες με 100% ίδια χρηματοδότηση (αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού) χωρίς να λαμβάνει κάποια επιπλέον χρηματοδότηση ανταποδοτικά, για αυτές, ούτε από το δημόσιο ούτε από τον ιδιωτικό τομέα αλλά ούτε και από κοινοτικούς πόρους.

9.1. Ιστορική αναδρομή της Ε.Β.Ε.-Δ.Σ.

Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία (Ε.Β.Ε.) ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1892, από τον Καθηγητή Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αθηνών Κυπάρισσο Στέφανο (1857 - 1917), με σκοπό την προαγωγή και ανάπτυξη της δωρεάν τεχνικής διδασκαλίας. Η έναρξη των μαθημάτων ορίστηκε για τις 4 Μαρτίου 1893, η διδασκαλία γινόταν στις αίθουσες του Πρακτικού Λυκείου (Βαρβάκειο) η και σε άλλους χώρους κυρίως τα απογεύματα και τα πρωινά της Κυριακής. Για την οργάνωση των μαθημάτων το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας στηρίχτηκε στην έκθεση – μελέτη «Περί Ευρωπαϊκών Σχολείων και Μουσείων Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας» του Γάλλου καθηγητή Marius Vachon (1850-1928) ο οποίος διατύπωσε την άποψη ότι μέσα από αυτά τα σχολεία η θεωρία πρέπει να συμπληρώνεται με την πράξη. Πρωταρχικός στόχος των μαθημάτων της Σχολής ήταν η διαμόρφωση της εικόνας του ηθικού τεχνίτη με αγάπη και εκτίμηση για την δουλειά του. Τα διδασκόμενα μαθήματα ήταν: Πρακτική Αριθμητική, Μηχανική και Γεωμετρία, Γραμμική Ιχνογραφία, Κοσμηματογραφία, Σχοινοπλοκία, Συρματοπλοκία και Ξυλοτομία. Καθηγητές των Σχολών ήταν σημαντικά ονόματα στον τομέα των επιστημών και των τεχνών εκείνης της εποχής μεταξύ των οποίων και ο Κυπάρισσος Στέφανος. Οι περισσότεροι δε πρόσφεραν δωρεάν τις υπηρεσίες τους στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς. Με την έναρξη των μαθημάτων περίπου 200 μαθητές εγγράφηκαν οι οποίοι δεν πλήρωναν ούτε εγγραφή ούτε και δίδακτρα (Γκλαβάς, 2002).

Εκτός από την διδασκαλία οι δραστηριότητες της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας επεκταθήκαν και σε θέσπιση χρηματικών βραβείων, διοργάνωση συναυλιών και εκθέσεων καθώς και δημοσίευση αξιόλογων άρθρων και μελετών. Η αναγνώριση από τον επιστημονικό κόσμο της χώρας της μεγάλης αποστολής της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας δεν άργησε να έρθει το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να κινήσει το ενδιαφέρον πολλών εθνικών ευεργετών της εποχής εκείνης. Εκ αυτών ο Αριστείδης Διπλάρης, γόνος μεγάλης αθηναϊκής οικογένειας και μέλος της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας από το 1894, όρισε με την διαθήκη του τη διάθεση όλης του της περιουσίας για την ίδρυση ομώνυμης Σχολής, στην οποία θα διδάσκονταν δωρεάν σε νέους και νέες Σχέδιο και γενικά Τέχνες. Στόχος των σπουδών να εξασφαλίζεται η επαγγελματική σταδιοδρομία στους αποφοίτους της. Από το 1915 οι σχολές, με απόφαση του Δ.Σ., μέχρι και σήμερα λειτουργούν ως ενωμένες με ενιαία διοίκηση ως Σχολές της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής`, ως Σωματείο πλέον μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Μπίτης, 2015). Η Διπλάρειος Σχολή

ξεκίνησε τις εγγραφές στις 17 Νοεμβρίου 1918. Η έναρξη των μαθημάτων έγινε τον Ιανουάριο του 1919 αρχικά στο ισόγειο του Ωδείου Λόττνερ (Φειδίου 30) και στη συνέχεια στο Βαρβάκειο Λύκειο. Μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς γράφτηκαν 213 μαθητές και 59 εργατίδες (Γκλαβάς, 2002).

Κατά το σχολικό έτος 1922-1923 οργανώθηκαν οι σχολές της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας ως εξής: α) Σχολές Τεχνιτών και β) Σχολές Εργατιδών. Επίσης ο αείμνηστος Μεγάλος Ευεργέτης Παναγής Χαροκόπος άφησε κληροδότημα υποτροφιών στην Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία – Διπλάρειος Σχολή και το 1927 και βάσει αυτού στάλθηκε ο πρώτος υπότροφος, απόφοιτος των σχολών στη Γερμανία για την μετεκπαίδευση και ολοκλήρωση της μόρφωσης του. Υποτροφίες οι οποίες χορηγούνται έως και σήμερα. Λόγω της μεγάλης προσέλευσης μαθητών η ανάγκη απόκτησης ιδιόκτητου κτηρίου κρίθηκε επιτακτική. Η τότε διοίκηση (1920-32) αξιοποιώντας τα περιουσιακά στοιχεία του κληροδοτήματος και αφού εξασφάλισε το απαραίτητο κεφάλαιο από εισφορές παράλληλα με την εκπλήρωση της επιθυμίας του Αριστείδη Διπλάρη προέβη, κατά την τετραετία 1928-1932, στην αγορά οικοπέδου στην Αθήνα επί της Πλατείας Θεάτρου 3 και Μενάνδρου 6. Και στην συνέχεια ανέγερση τετραώροφου κτηρίου κατάλληλα σχεδιασμένου από τον αρχιτέκτονα Α. Ηλιάδη για χρήση αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Τα εγκαίνια του μεγάρου έγιναν τον Ιούλιο του 1932 με μεγάλη επισημότητα (Μπίτης, 2015).

Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας των Σχολών εκπαιδεύτηκαν άνω των 65.000 τεχνίτες όλων των δομών ειδικοτήτων και στελέχωσαν τις Ελληνικές Βιοτεχνίες, τις Βιομηχανίες και τη Δημόσια Διοίκηση και συνέβαλαν αποφασιστικά στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Εθνικής Οικονομίας. Για την μακρά και επιτυχή συμμετοχή της στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών στις 29 Δεκεμβρίου 1969 και από το Δήμο Αθηναίων στις 13 Δεκεμβρίου 2004 (Αρχείο Ε.Β.Ε.-Δ.Σ.).

9.2. Η Ε.Β.Ε.-Δ.Σ. ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Από την ίδρυση των Σχολών της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής και έναρξη των μαθημάτων οι μαθητές είχαν διαιρεθεί με κριτήριο την ηλικία σε δύο κατηγορίες, αυτούς που άνηκαν στην ηλικιακή ομάδα 10-20 έτη και σε αυτούς που ήταν πάνω από 21 έτη (Γκλαβάς, 2002).

Κατά το σχολικό έτος 1967-1968 ξεκίνησε ο θεσμός των ``Μεταβατικών Σχολείων``, εκπαιδευτικές δηλαδή δράσεις που είχαν ως σκοπό την κατάρτιση των τεχνιτών - επαγγελματιών της Ελληνικής υπαίθρου, και των ``Σεμιναρίων``, εκπαιδευτικά προγράμματα επιμόρφωσης των τεχνιτών αλλά και των ``Διαλέξεων`` για τους επαγγελματίες. Το έτος 1994 η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία – Διπλάρειος Σχολή στην προσπάθειά της να ανεβάσει σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα την προσφερόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση λειτούργησε “Ι.Ε.Κ.” με την προσωνυμία “Διπλάρειον Κλημεντίδειον” με ειδικότητες: α) Σχεδιασμός Επίπλου, β) Τεχνικός Διακόσμησης. Το έτος 1996 λειτούργησε με επιτυχία “Κ.Ε.Κ.” πιστοποιημένο από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης & Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.) ως “ΚΕΚ” Περιφερειακής Εμβέλειας με θεματικά πεδία κατάρτισης: α) Περιβάλλοντος και β) Τεχνικά – Μεταφορών. Το 2009 ξεκίνησε η υλοποίηση Προγραμμάτων Πιστοποίησης Δεξιοτήτων ενηλίκων στη χρήση υπολογιστή και γνώσεων Πληροφορικής σε εισαγωγικό, βασικό και εξειδικευμένο επίπεδο με απόκτηση πιστοποίησης από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.. Το 2010 το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής απεφάσισε ομόφωνα, την επαναλειτουργία του Ι.Ε.Κ. με την προσωνυμία “Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία – Διπλάρειος Σχολή Ι.Ι.Ε.Κ.”. Τον Σεπτέμβριο του 2013 χορηγήθηκε άδεια για Κε.Δι.Βι.Μ.2 πιστοποιημένο από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. με επωνυμία “Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία” (Μπίτης, 2015).

9.3. Το Ι.Ι.Ε.Κ της Ε.Β.Ε.-Δ.Σ.

Η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλάρειος Σχολή παρέχει σήμερα τις εκπαιδευτικές της υπηρεσίες ως Ι.Ι.Ε.Κ. στις ειδικότητες:

- Τεχνικός εφαρμογών πληροφορικής (πολυμέσα/web designer - developer/video games),
- Στέλεχος διοίκησης και οικονομίας στον τομέα του τουρισμού.

Το Ι.Ι.Ε.Κ. της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής στεγάζει τις δραστηριότητές της στους χώρους του 1^ο ορόφου του Μεγάρου των Σχολών στο κέντρο της Αθήνας Πλατεία Θεάτρου 3 με δυνατότητα κατάρτισης 250 σπουδαστές ανά βάρδια καταλαμβάνοντας και χρησιμοποιώντας 946,49 m². Τα οποία αναλύονται σε:

- τρεις εξοπλισμένες αίθουσες διδασκαλίας,
- δύο εργαστήρια πληροφορικής πλήρως εξοπλισμένα με δυνατότητα κατάρτισης ενός εκπαιδευόμενου ανά μονάδα Η/Υ,
- μια αίθουσα εκδηλώσεων κατάλληλη για σεμινάρια, παρουσιάσεις, επαγγελματικές εκδηλώσεις και συνέδρια,
- δύο γραφεία διοίκησης και ένα γραμματείας,
- διάφοροι κοινόχρηστοι χώροι όλοι με προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ.

Το ανώτατο όργανο διοίκησης το οποίο έχει την ευθύνη λειτουργίας και πραγμάτωση των σκοπών και διαχείρισης και συντήρησης της περιουσίας της Ε.Β.Ε. - Διπλάρειου Σχολής είναι το 15μελές άμισθο Διοικητικό Συμβούλιο που εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση των εταίρων και αποτελείται από τον Πρόεδρο, 2 Αντιπροέδρους, τον Γενικό Γραμματέα, τον Ειδικό Γραμματέα, τον Ταμία, τον Έφορο των Σχολών, την 3μελή επιτροπή εποπτείας εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και 5 συμβούλους.

Το ανθρώπινο δυναμικό αναλύεται σε οποία αναλύεται:

- στη διοίκηση του Ι.Ι.Ε.Κ. που ασκείται από την διευθύντρια και τον υποδιευθυντή,
- στη γραμματεία αποτελούμενη από 2 υπάλληλους,
- στο εκπαιδευτικό προσωπικό που αποτελείται από 12 εκπαιδευτές διαφόρων ειδικοτήτων,
- στο ειδικό προσωπικό που αποτελείται από υπάλληλο καθαριότητας και υπηρεσία φύλαξης,
- υπεύθυνος οικονομικού - λογιστηρίου.

Ο αριθμός των σπουδαστών υπολογίζεται με βάση τον συνολικό αριθμό αυτών που ενεγράφησαν ανά εξάμηνο και ειδικότητα για το έτος 2017 αυτός θα είναι και ο αριθμός που θα χρησιμοποιήσουμε στην παρούσα εργασία. Σύμφωνα με πληροφορίες που συνελέγησαν από τα στοιχεία της γραμματείας του Ι.Ε.Κ της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής ο αριθμός των σπουδαστών παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 1: Δυναμικό των σπουδαστών του Ι.Ε.Κ. (Εαρινό Εξάμηνο 2017)

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Β'	22
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Β'	10
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Δ'	19

Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Δ'	15
Σύνολο		66

Πίνακας 2: Δυναμικό των σπουδαστών του Ι.Ε.Κ. (Χειμερινό Εξάμηνο 2017)

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Α'	22
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Α'	24
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Γ'	22
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Γ'	13
Σύνολο		81

10. Εμπειρική ανάλυση του κόστους των εκπαιδευτικών εκροών του Ι.Ε.Κ. της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλωρείου Σχολής

Οι πόροι της Ε.Β.Ε. - Διπλωρείου Σχολής προέρχονται κυρίως από τα έσοδα της μίσθωσης των ακινήτων που έχει στην κυριότητα της. Μερικά από τα στοιχεία που επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία του οργανισμού είναι (Μπίτης, 2015):

- Το Φορολογικό πλαίσιο νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.
- Ο Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (ΦΜΑΠ).
- Ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ).
- Η μείωση των εσόδων λόγω της κρίσης (μειωμένα μισθώματα ή και απώλειες λόγω χρεοκοπίας επιχειρήσεων).
- Η μη διάθεση προσφοράς σήμερα για κοινωφελείς σκοπούς (φαινόμενο της ευεργεσίας).

Όλες οι πληροφορίες συνελέγησαν από τα στοιχεία του λογιστηρίου καθώς επίσης από την διοίκηση του Ι.Ε.Κ της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλωρείου Σχολής. Ο υπολογισμός των δαπανών αυτών, στηρίχθηκε σε στοιχεία που αντλήθηκαν από έγγραφα του οργανισμού και που αφορούσαν τον οικονομικό απολογισμό του οικονομικού έτους 2017. Στην έρευνα υπολογίζεται το χρηματικό κόστος (money cost) που υφίσταται η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλώρειος Σχολή για την λειτουργία του Ι.Ε.Κ.. Το χρηματικό κόστος προκύπτει από το άθροισμα των άμεσων και έμμεσων δαπανών και παρουσιάζεται στο επίπεδο του οργανισμού. Το συνολικό αυτό κόστος θα προσδιοριστεί λαμβάνοντας υπόψη ότι:

1. ο μέγιστος αριθμός εγγραφών δεν μπορεί να ξεπεράσει τις 33 ανά ειδικότητα κάτι που σημαίνει την λειτουργία ενός μόνο τμήματος, ενώ ελάχιστος αριθμός εκπαιδευομένων δεν υφίσταται,
2. ένας εκπαιδευτής αναλογεί σε κάθε ώρα διδασκαλίας,

3. κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δύο αυτοτελή εξάμηνα κατάρτισης, το χειμερινό και το εαρινό, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει 15 πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης από 20 ώρες συνολικά δηλ. 300 ώρες/εξάμηνο/ειδικότητα.

4. οι ειδικότερες απαιτήσεις κάθε ειδικότητας ανά εξάμηνο σε υποδομή και εξοπλισμό επιμερίζονται στα ίσα.

Οι κατηγορίες δαπανών διαμορφώθηκαν όπως ακριβώς περιγράψαμε παραπάνω στην ενότητα 7 και είναι οι κατηγορίες που χρησιμοποιούνται στη διεθνή πρακτική σε αναλύσεις κόστους των εκπαιδευτικών οργανισμών και ιδρυμάτων.

10.1. Δαπάνες λειτουργίας του Ι.Ε.Κ

- Δαπάνες για το μη εκπαιδευτικό προσωπικό.

Οι δαπάνες για το μη εκπαιδευτικό προσωπικό υπολογίζονται σε ανθρωπομήνες με βάση τις μηνιαίες ακαθάριστες αποδοχές. Συγκεκριμένα:

- ✓ Διοίκηση - γραμματεία – λογιστήριο: **101.419,00€**,
- ✓ Υπεύθυνος καθαριότητας: **3.591,10€**,
- Δαπάνες για υπηρεσίες φύλαξης: **7.316,00€**,
- Δαπάνες τρίτων (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΟΤΕ): **5.184,49€**,
- Δαπάνες επισκέψεων και πρακτικής άσκησης: **994,85€**,
- Δαπάνες για υλικά άμεσης ανάλωσης, καθαρισμού: **1.099,95€**,
- Δαπάνες για προμήθεια γραφικής ύλης και εξοπλισμού: **1.597,95€**,
- Δαπάνες για συνδρομές: **165,92€**,
- Δαπάνες για ασφάλεια σπουδαστών: **353,02€**,
- Δαπάνες για μηχανογραφική επεξεργασία: **1.411,12€**.

Σύνολο: 123.133,40€.

10.2. Μισθοδοσία εκπαιδευτών

Για τον υπολογισμό των μισθών των εκπαιδευτών έγινε υπολογισμός, εκτός του καθαρού μισθού που υπολογίζεται με βάση το ωρομίσθιο, του επιπλέον κόστους όπως συμμετοχή ασφάλισης εργοδότη, προσθήκη συνταξιοδοτικών εισφορών, κρατήσεις, δώρα - άδειες, αποζημιώσεις, κτλ.. Οι ωριαίες αμοιβές των εκπαιδευτών προσδιορίζονται από σχετική απόφαση της Διοίκησης του Ι.Ε.Κ.. Σύμφωνα με την παραπάνω αναφερόμενη απόφαση οι αμοιβές των εκπαιδευτών καθορίζονται σύμφωνα με τις παρακάτω κατηγορίες:

- α) Πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης κάτοχοι διδακτορικού τίτλου,
- β) Πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος,
- γ) Πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης,
- δ) Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- ε) Μη πτυχιούχοι - Εμπειροτέχνες.

Δαπάνες για το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Σύνολο: 68.222,66€.

10.3. Κεφαλαιουχικές δαπάνες

Η μέθοδος που ακολουθείται για τη μέτρηση του κόστους των κεφαλαιουχικών δαπανών είναι ο υπολογισμός της ετήσιας αξίας τους.

- Για το κτήριο, θα χρησιμοποιηθεί το τεκμαρτό εισόδημα όπως προκύπτει από μίσθωση ακινήτου λόγω ιδιοχρησιμοποίησης και υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου με τον τύπο (Ενότητα 7): τεκμαρτό μίσθωμα = $946,49\text{m}^2 \times 1120\text{€} \times 1,30 \times 0,60 \times 3\% = 24.805,61\text{€}$,
- Ετήσιες αποσβέσεις πάγιων στοιχείων: **3.632,87€**.

Σύνολο: 28.438,48€.

Συνολικές δαπάνες

Αθροίζοντας τις παραπάνω επιμέρους δαπάνες υπολογίζουμε συνολικά το κόστος των εκπαιδευτικών εκροών του Ι.Ε.Κ. της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλαρείου Σχολής για το οικονομικό έτος 2017 το οποίο και είναι **219.794,54€**.

11. Επιπλέον ανάλυση των δαπανών

Στις υποενότητες που ακολουθούν υπολογίζονται και παρουσιάζονται το μέσο κόστος ανά ώρα κατάρτισης, το μέσο κόστος ανά σπουδαστή, ανά τμήμα καθώς επίσης και το μέσο κόστος ανά ειδικότητα για το έτος 2017.

11.1. Μέσο κόστος ανά ώρα κατάρτισης

Για να υπολογίσουμε το μέσο κόστος ανά ώρα κατάρτισης διαιρούμε τις συνολικές δαπάνες με τις ώρες κατάρτισης που πραγματοποιήθηκαν στο Ι.Ε.Κ. για έτος 2017. Δηλαδή:

$$224.794,54\text{€} / 300 \text{ ώρες} \times 4 \text{ εξάμηνα} = 219.794,54\text{€} / 1200 \text{ ώρες} = \mathbf{183,16\text{€/ώρα}}$$

11.2. Μέσο κόστος ανά σπουδαστή

Για να υπολογίσουμε το μέσο κόστος ανά σπουδαστή διαιρούμε τις συνολικές δαπάνες με τον αριθμό των σπουδαστών που καταρτιστήκαν στο Ι.Ε.Κ. για έτος 2017. Δηλαδή:

$$219.794,54\text{€} / 147 = \mathbf{1495,20\text{€/σπουδαστή}}$$

11.3. Μέσο κόστος ανά τμήμα

Όπως είχαμε αναφέρει πιο πάνω (ενότητα 11) λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ειδικότερες απαιτήσεις κάθε ειδικότητας ανά εξάμηνο σε υποδομή και εξοπλισμό επιμερίζονται στα ίσα θα υπολογίσουμε το μέσο κόστος ανά ειδικότητα.

Αρχικά θα υπολογίσουμε το κόστος ανά εξάμηνο κατάρτισης (εαρινό και χειμερινό): $219.794,54\text{€} / 2 \text{ εξάμηνα} = 109.897,27\text{€}$. Στο κάθε εξάμηνο λειτουργούν από δύο ειδικότητες Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού και Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής. Έτσι έχουμε: $109.897,27\text{€} / 2 \text{ ειδικότητες} = 54.948,64\text{€}$. Και τέλος η κάθε ειδικότητα εμπεριέχει αντίστοιχα δυο τμήματα. Το μεν χειμερινό το Α' και το Γ' το δε εαρινό το Β' και το Δ. Έτσι έχουμε ανά τμήμα: $54.948,64\text{€} / 2 \text{ τμήματα} = \mathbf{27.474,32\text{€/τμήμα}}$

11.4. Μέσο κόστος για κάθε ειδικότητα ανά σπουδαστή σε κάθε εξάμηνο

Σύμφωνα με τα παραπάνω στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται το μέσο κόστος ανά σπουδαστή για κάθε ειδικότητα σε κάθε εξάμηνο κατάρτισης για το έτος 2017:

Πίνακας 3: Μέσο κόστος ανά σπουδαστή του Ι.Ε.Κ. (Εαρινό Εξάμηνο 2017) στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές	Μέσο κόστος
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Β'	22	1248,83€
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Δ'	19	1446,02€
Μέσο κόστος ανά σπουδαστή			1347,42€

Πίνακας 4: Μέσο κόστος ανά σπουδαστή του Ι.Ε.Κ. (Χειμερινό Εξάμηνο 2017) στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές	Μέσο κόστος
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Α'	22	1248,83€
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού	Γ'	22	1248,83€
Μέσο κόστος ανά σπουδαστή			1248,83€

Από τους πίνακες 3 και 4 παρατηρούμε ότι το συνολικό μέσο κόστος ανά σπουδαστή στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού είναι **1298,12€**

Πίνακας 5: Μέσο κόστος ανά σπουδαστή του Ι.Ε.Κ. (Εαρινό Εξάμηνο 2017) στην ειδικότητα Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές	Μέσο κόστος
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Β'	10	2747,43€
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Δ'	15	1831,62€
Μέσο κόστος ανά σπουδαστή			2289,52€

Πίνακας 6: Μέσο κόστος ανά σπουδαστή του Ι.Ε.Κ. (Χειμερινό Εξάμηνο 2017) στην ειδικότητα Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής

Ειδικότητα	Εξάμηνο	Σπουδαστές	Μέσο κόστος
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Α'	24	1144,76€
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	Γ'	13	2113,41€
Μέσο κόστος ανά σπουδαστή			1629,08€

Από τους πίνακες 5 και 6 παρατηρούμε ότι το συνολικό Μέσο κόστος ανά σπουδαστή στην ειδικότητα Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής είναι **1959,30€**.

12. Συμπερασματικά Σχόλια

Τα γενικά συμπεράσματα – διαπιστώσεις που προκύπτουν από την διερεύνηση των παραπάνω ευρημάτων εμπειρικών μελετών συνοψίζονται στα εξής:

Το μέσο κόστος ανά σπουδαστή, για το Ι.Ε.Κ. της Ε.Β.Ε. – Διπλωρείου Σχολής, στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού είναι 1298,12€ και για την ειδικότητα Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής είναι 1959,30€. Η κοστολόγηση των δύο ειδικοτήτων χωριστά φανερώνει τη διαφοροποίηση των δαπανών και σε αυτό το επίπεδο. Η μία παρουσιάζεται "ακριβότερη" από την άλλη. Κύριος λόγος βέβαια είναι ο αριθμός των σπουδαστών που τις επιλέγουν. Ο μέσος όρος του αριθμού των σπουδαστών στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού είναι 21 ενώ στην ειδικότητα Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής είναι 15.

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Διδάκτρων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας τα δίδακτρα, για τις παραπάνω ειδικότητες για τα έτη κατάρτισης 2016-2017 και 2017-2018, κυμαίνονται από 1375€ έως 3500€ για διάφορα Ι.Ι.Ε.Κ.. Χωρίς να γνωρίζουμε την ανάλυση κόστους αυτών μπορούμε να πούμε, τηρουμένων των αναλογιών και αφαιρώντας πρόχειρα το όποιο επιχειρηματικό κέρδος, ότι η εκπαίδευση στο Ι.Ι.Ε.Κ. της Ε.Β.Ε. – Διπλωρείου Σχολής ``κοστίζει`` κάτι παραπάνω. Κύριος λόγος βέβαια οι αμοιβές του προσωπικού (μη εκπαιδευτικού και εκπαιδευτικού) οι οποίες είναι σημαντικά ανώτερες από αυτές των υπόλοιπων ιδιωτικών.

Αναλύοντας την παραπάνω ανάλυση κόστους παρατηρούμε πως η μισθοδοσία του προσωπικού με 173.232,76€ κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό. Η οποία αναλύεται σε 105.010,00€ για το μη εκπαιδευτικό προσωπικό και 68.222,66€ για το εκπαιδευτικό προσωπικό. Οι δαπάνες για το εκπαιδευτικό προσωπικό στην δικιά μας μελέτη περίπτωσης αναλογούν στο 31% επί των συνολικών δαπανών ποσοστό σχετικά χαμηλό. Κύριος λόγος βέβαια είναι ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ι.Ε.Κ. εργάζεται και αμείβεται με συμβάσεις ωρομίσθιας εργασίας.

Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αναλογία στις εκπαιδευτικές δαπάνες κατέχει η μισθοδοσία των εκπαιδευτικών η οποία ανήκει στην κατηγορία των ανελαστικών δαπανών και ως εκ τούτου μειώνει τα περιθώρια άσκησης της όποιας εκπαιδευτικής πολιτικής (Thomas, 1990). Το ποσοστό αυτό στο διεθνή χώρο, για τις περισσότερες βαθμίδες εκπαίδευσης, κυμαίνεται από 60-80% επί των συνολικών δαπανών (Ματθαίου κ.α., 1999).

13. Κριτικός σχολιασμός

Το άρθρο αυτό αναφέρθηκε στη χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης. Ταυτόχρονα, ασχολήθηκε με την Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλώρειος Σχολή. Μεγάλη βαρύτητα δόθηκε στην παρουσίαση και ανάλυση κόστους της εκπαίδευσης του Ι.Ε.Κ. της, με στόχο τον προβληματισμό, τον κριτικό σχολιασμό και την άντληση χρησίμων συμπερασμάτων.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι είναι η πρώτη προσπάθεια καταγραφής και ανάλυσης κόστους της εκπαίδευσης ενός Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης μιας και δεν έχει γίνει παρόμοια έρευνα για κανένα φορέα Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ΕΛ.ΣΤΑΤ δεν καταγράφει και δεν δημοσιοποιεί σε ετήσια βάση στατιστικά στοιχεία της συγκεκριμένης βαθμίδας όπως τον αριθμό των μονάδων και την επάρκεια των υποδομών τους, το

σπουδαστικό πληθυσμό που φοιτά σε αυτές, το προσωπικό που υπηρετεί σε αυτές, καθώς και τις δαπάνες στο μεθοδολογικό πρότυπο που διαχρονικά εφαρμόζει στο σύνολο των υπόλοιπων βαθμίδων της εκπαίδευσης.

Ένα σημείο, στο οποίο πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη σημασία, είναι το γεγονός ότι έγινε μόνο ο εμπειρικός υπολογισμός των δαπανών λειτουργίας του Ι.Ε.Κ. της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής για το οικονομικό έτος 2017 και όχι η μέτρηση και ποσοτική έκφραση, με δείκτες της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας για αυτό. Για μια τέτοια διεύρυνση της ερευνητικής μεθοδολογίας θα ήταν χρήσιμη μια περαιτέρω θεωρητική διερεύνηση του θέματος των δεικτών που αφορούν την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης, σε παρόμοιους οργανισμούς, επίσης θα ήταν χρήσιμη μια περαιτέρω εμπειρική ανάλυση του κόστους για επιπλέον οικονομικά έτη πέρα του 2017.

Μέσα από την έρευνα μας διαπιστώσαμε ότι η Ελληνική Βιοτεχνική Εταιρεία - Διπλάρειος Σχολή συνεχίζει, μέσα σε ένα δύσκολο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, να επενδύει ξεπερνώντας πολλά εμπόδια και δυσκολίες συνεχίζοντας την πραγμάτωση του σκοπού του οργανισμού με επιτυχία εδώ και 126 χρόνια.

Βιβλιογραφία

- Betts, J. R. (1999). Returns to Quality of Education. *Economics of Education Series 1*. The World Bank. Ανακτήθηκε από: http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1099079877269/547664-1099079934475/547667-1135281504040>Returns_Quality_Education.pdf
- Brann, H. I. (1993). Education, Incarceration or Welfare? A Comparative Analysis of Institutional Costs. *Research Report*, 93–11.
- European Commission. (2001). *COM. 678 final*. Brussels.
- European Commission. (n.d.). Eurydice. Ελλάδα. Adult Education and Training Funding. Ανακτήθηκε από: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-funding-33_el
- Levin, H. M. (1995). Cost-effectiveness Analysis. In M. Carnoy (Ed) *International Encyclopaedia of Economics of Education*, 2, 381–386. Oxford: Pergamon.
- The World Bank (2007). *Toward High-quality Education in Peru. Standards, Accountability and Capacity Building*. Washington D.C.: The World Bank. Ανακτήθηκε από: siteresources.worldbank.org/INTINDIA/.../TowardhighqualityeducationinPeru.pdf
- Thomas, H. (1990). *Education Cost and Performance. A Cost Effectiveness Analysis*. London: Cassel.
- Varian, H. R. (1992). *Μικροοικονομική. Μια σύγχρονη Προσέγγιση*. Τόμος Β'. Μετάφραση Χρήστος Βαλλιάνος. Αθήνα: Κριτική.
- Αρχείο της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας - Διπλάρειου Σχολής*.
- Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από:
- Γκλαβάς, Σ. (2002). *Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα 1830-1930, Η Σεβαστοπούλειος εργατική σχολή*. Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, Αθήνα.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. (2011). *Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2010*. Αθήνα.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. (2018). *Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2017-2018. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια ειδική αγωγή & εκπαίδευση. Μέρος Α: πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση και την απασχόληση (2005-2016)*. Αθήνα.
- Καραλής, Θ. (2004). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων στη Σύγχρονη Ελληνική Πραγματικότητα*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.
- Καραλής, Θ. (2008). Διά Βίου Μάθηση, Εκπαίδευση Ενηλίκων και Ενεργός Πολίτης. στο Σ. Μπάλιας (επιμ.). *Ενεργός Πολίτης και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Καρατζιά – Σταυλιώτη, Ε., & Λαμπρόπουλος, Χ. (2006). *Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητα και Ποιότητα στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λουκόπουλος, Α. (2013). *Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ΔΕΙΠΠΣ/ΑΠΣ/νέου εκπαιδευτικού υλικού. Παιδαγωγική και διαχειριστική διάσταση*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών. Πάτρα.

- Ματθαίου, Δ., Δημάκος, Γ., & Καρατζιά, Ε. (1999). *Ανάλυση κόστους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μαθηματική Επιθεώρηση, 51*, Αθήνα: Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία.
- Μπίτης, Α. (2015). *Αποτύπωση των δυνατοτήτων ανάπτυξης τομέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας –Διπλωρείου Σχολής*. Μεταπτυχιακή εργασία. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Αθήνα.
- Παπαλεξανδρή, Ν., & Μπουραντάς, Δ. (2003). *Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων*. Αθήνα: Μπένου.
- Πεσματζόγλου, Σ. (1987). *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948-1985: Το Ασύμπτωτο μιας σχέσης*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Σαΐτης, Χ. (2005). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Τότσης, Χ. (1984). *Λεξικό Οικονομικών Επιστημών*. Τόμος Β. Πάμισος. Αθήνα.
- Τσαμαδιάς, Κ. (2000). *Η Αποδοτικότητα των Κοινωνικών Επενδύσεων στην Τριτοβάθμια Τεχνολογική Εκπαίδευση*. Διδακτορική εργασία. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Αθήνα.
- Τσαμαδιάς, Κ. (2014). *Οικονομική & Κοινωνική Αξιολόγηση των Επενδύσεων στην Εκπαίδευση & τη Δια Βίου Μάθηση*. Πανεπιστημιακές Σημειώσεις. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Αθήνα.
- Τσαμαδιάς, Κ., Σταϊκούρας, Χ., & Πέγκας, Π. (2010). *Το Απόθεμα του Ανθρώπινου Κεφαλαίου, οι Συσχετίσεις και οι Αιτιώδεις Σχέσεις τους με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, το Διαθέσιμο Εισόδημα και τις Ιδιωτικές Καταθέσεις στις Περιφέρειες της Ελλάδας, την Περίοδο 1998 – 2008*. Πρακτικά Συνεδρίου Η Περιφερειακή Διάσταση της Νέας Στρατηγικής – Ευρώπη 2020. σσ. 135-151. Αθήνα. Ανακτήθηκε από: http://galaxy.hua.gr/~ctsamad/files/research_proc/pdns2020.pdf.
- Φυσάκη, Π. (2016). *Η Χρηματοδότηση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Χώρες της Ευρωζώνης στις Αρχές του 21ου αιώνα: Διακρατικές Συγκρίσεις – Η θέση της Ελλάδας*. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή “Ελλάδα - Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Διά Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία”. τ. 1. Αθήνα. Ανακτήθηκε από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/inoek/article/view/800/832>
- Ψαχαρόπουλος, Γ. (1999). *Οικονομική της εκπαίδευσης*. Β΄ Έκδοση. Αθήνα: Παπαζήση.
- Ψαχαρόπουλος, Γ., & Καζαμιάς, Α. (1985). *Παιδεία και Ανάπτυξη στην Ελλάδα: Κοινωνική και Οικονομική μελέτη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Εκδ. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Αθήνα.

Νομοθεσία

- Ν. 3879/2010, ΦΕΚ Α΄ 163, «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις».
- Ν. 4172/2013, «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4172/2013, ΦΕΚ Α΄ 222, «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016».